Pekka Visuri Lausunto Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Helsinki 11.5.2022

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Valtioneuvoston julkaisuja 2022:18 (13.4.2022)

Esitän Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle lausuntona valtioneuvoston selonteosta seuraavaa:

Tiivistelmä, johdanto ja yleishavaintoja

Keskityn lausunnossani erityisesti tilannearvioihin ja yleisiin johtopäätöksiin.

Selonteossa aluksi todetaan: ”Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Selonteossa arvioidaan Venäjän hyökkäyksen aiheuttaman ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutosta ja sen vaikutuksia Suomelle.”

Mainitaan, että se **täydentää valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa ja puolustusselontekoa, mutta niiden pääkohtia ja toteutusta ei lähemmin selvitetä**. Pidän tätä merkittävänä puutteena, sillä olisi tarpeen tietää, mihin asiakirjoihin selonteossa nojataan ja miten arviot poikkeavat aikaisemmista.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteko 2020 tuli eduskunnassa hyväksytyksi 4.6.2021 ja puolustuselonteko 7.12.2021, joten kyseessä ovat hyvin tuoreet linjapäätökset. Selontekoja valmisteltiin huolellisesti parin vuoden aikana, ja käsiteltiin eduskunnassa perusteellisesti ennen hyväksymistä. **Pitäisi olla hyvät syyt sille, että ajankohtaisselonteossa ei juuri lainkaan viitata noihin perustaviin asiakirjoihin, jotka sisältävät voimassa olevat turvallisuuspoliittiset linjaukset.**

Toimintalinjan perustaksi määritetään: ”Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan perustana pysyy kansallisen liikkumatilan ja valintamahdollisuuksien ylläpitäminen. Suomi säilyttää mahdollisuuden liittoutua sotilaallisesti ja hakea Nato-jäsenyyttä. Suomi jatkaa johdonmukaisesti ihmisoikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja korostaa kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän tärkeyttä ja kansainvälisen oikeuden noudattamista.”

Korostetaan siis kansallisen toimintavapauden säilyttämistä ja ihmisoikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Olisi kuitenkin ollut hyvä kerrata ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjaukset tuoreista selonteoista, sillä ne on tarkoitettu kestämään myös kriisitilanteet.

Eduskunnan viimeksi hyväksymässä määrityksessä joulukuussa 2021 (Ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta otettuna) todetaan, että ”**Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinja on vakaa ja ennustettava.** Se perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, yhteistoimintaan ja vaikuttamiseen Euroopan unionissa sekä sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään ja kansainväliseen oikeuteen nojaavaan monenkeskiseen yhteistyöhön. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata valtion itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, vahvistaa Suomen turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta... **Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeä tavoite on, että kansallisin toimin ja kansainvälisellä yhteistyöllä estetään aseellisten konfliktien ja Suomen turvallisuutta ja yhteiskunnan toimintakykyä vaarantavien tilanteiden syntyminen sekä Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin.** Jos turvallisuus lähialueillamme tai muualla Euroopassa olisi uhattuna, ei Suomi EU:n jäsenenä voisi olla ulkopuolinen… **Suomi harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa sotilaallisten uhkien ennalta ehkäisemiseksi eikä salli alueensa käyttöä vihamielisiin tarkoituksiin muita valtioita vastaan**.”

Ajankohtaisselonteosta saa käsityksen, että noita linjauksia ei enää pidetä tärkeinä eikä niitä ole haluttu ottaa esille tilannearvion johtopäätösten teossa, vaikka niillä juuri ajankohtaisessa tilanteessa olisi suurta merkitystä. Onkin aiheellista kysyä, miksi aivan äskettäin eduskunnan tekemät peruslinjaukset halutaan nyt unohtaa? **Ukrainan sota on luonnollisesti dramaattinen tapahtuma ja vaikuttaa tilannearvioihin monin tavoin, mutta Eduskunnan hyväksymät turvallisuuspolitiikan peruslinjaukset oli tarkoitettu kestämään myös kriisiaikojen paineet**.

Ajankohtaisselonteossa todetaan kuitenkin, että ”vastauksena muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen **Suomi jatkaa aktiivista ja ennakoivaa diplomatiaa, vahvistaa puolustuskykyään sekä tiivistää yhteistyötä keskeisten kumppanien kanssa. Yhteiskunnan kriisinsietokyvyn, kansallisen puolustuskyvyn ja sisäisen turvallisuuden ylläpitämisen merkitys Suomen turvallisuudelle korostuu**.” **Pidän noita periaatteita tarkoituksenmukaisina vallitsevassa tilanteessa, mutta olennaista olisi saada tietää, miten niitä konkreettisesti toteutetaan.**

Muuttunut toimintaympäristö selonteon kuvauksissa

Selonteossa todetaan: ”Venäjän käynnistämä sota vaarantaa koko Euroopan turvallisuuden ja vakauden. Venäjän julkilausuttuna tavoitteena on muuttaa Euroopan turvallisuusjärjestystä. Venäjän joulukuussa 2021 esittämät vaatimukset olivat samankaltaisia kuin sen aiemmat esitykset. Venäjä vaatii Natoa ja Yhdysvaltoja pidättäytymään Naton laajentumisesta, sotilastukikohtien perustamisesta entisen Neuvostoliiton alueelle ja asejärjestelmien sijoittamisesta vuoden 1997 jälkeen Natoon liittyneisiin jäsenmaihin. Venäjän vaatimukset itsenäisten valtioiden ulko- ja turvallisuuspoliittisen valinnanvapauden kaventamisesta eivät ole hyväksyttävissä.”

Nuo havainnot ja johtopäätökset ovat oikeansuuntaisia, mutta aivan liian pintapuolisia pätevän tilannearvion pohjaksi. Huomiota herättää, että Euroopassa ja maailmassa meneillään olevan laajan konfliktin kehitysvaiheita ja tärkeimpiä tapahtumia ei selosteta juuri lainkaan. Historian aloittaminen Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan helmikuussa 2022 antaa hyvin typistetyn ja vinoutuneen kuvan tapahtumien kulusta.

Nykyisen toimintaympäristön muutoksen **tarkastelu pitäisi vähintään ulottaa Neuvostoliiton hajoamiseen vuoden 1991 lopulla**. Silloin syntyi asetelma, joka on myös Ukrainan kriisin ja sodan taustalla. Neuvostoliiton hajotessa ja entisten neuvostotasavaltojen itsenäistyessä laajalle Neuvostoliiton alueelle syntyi monia alueellisia ja paikallisia konflikteja, joista tärkeimmät koskivat yhteisen omaisuuden jakamista, kansallisuusongelmia ja uusien valtioiden rajojen vetoa.

Keskitetysti ohjatun talousjärjestelmän purku ja uudelleenorganisointi oli erittäin vaikeaa. Se johti vuosien ja jopa vuosikymmenten sekasortoon, jolloin myös ihmisten elintaso suoranaisesti romahti ja osaltaan aiheutti poliittista epävakautta. Pahimmiksi alueiksi tässä suhteessa koettiin Ukraina ja Kaukasia. Konflikti koski merkittävästi myös noiden alueiden suhdetta Venäjään.

Kansallisuuskysymyksen vakavuutta kuvaa tieto, että Neuvostoliiton hajotessa Venäjän federaation rajojen ulkopuolelle jäi noin 25 miljoonaa venäläistä, joista 12 miljoonaa asui Ukrainan alueella. Samantapainen tilanne oli myös Baltian maissa ja Keski-Aasian tasavalloissa. Tuolloin, 30 vuotta sitten, koettiin jo kriittisiä tilanteita erityisesti Ukrainan eteläisillä ja itäisillä alueilla, eikä ongelmille helposti saatu kestäviä ratkaisuja. Yksi tärkeimpiä sopimuksia oli Krimin aseman määrittely vuonna 2010 siten, että Venäjälle annettiin korvausta vastaan oikeus pitää siellä muun muassa Sevastopolin laivastotukikohta, kaksi lentokenttää ja 25 000 sotilasta. Toisaalta taloudellinen toiminta jatkui Ukrainan ja Venäjän välillä verraten hyvässä sovussa, eikä maiden välisen rajan ylittäminen tuottanut ongelmia.

Viime kuukausina sodaksi kärjistyneen **Ukrainan tilannekehityksen merkittävänä käänteenä oli kysymys talousyhteistyön vaihtoehdoista syksyllä 2013**. Silloin Ukrainan hallitus viime hetkellä perui EU:n kanssa valmistellun sopimuksen ja valitsi kumppaniksi Venäjän, joka tarjosi edullisempia ehtoja. Sitä vastaan protestiksi alkaneet mielenosoitukset Kiovassa **johtivat helmikuussa 2014 väkivaltaiseen ratkaisuun ja presidentti Janukovitshin pakoon**. **Krimillä ja Donbasin alueilla alkoi kapinointi, jota Venäjä tuki.** Länsimaat olivat puolestaan asettuneet tukemaan Kiovassa valtaan noussutta, lähinnä läntiseen Ukrainaan tukeutunutta hallitusta. Lopulta Venäjä liitti Krimin federaationsa osaksi, ja länsimaiden pakotteet kohdistettiin Venäjään.

Neuvostoliiton hajoamisen ja Ukrainan tuoreen historian tarkastelu osoittaa ainakin sen, että erityisesti viime aikoina harrastettu Suomen vertaaminen Ukrainaan on heikolla pohjalla. Suomi ja Ukraina ovat viimeisen sadan vuoden aikana kulkeneet aivan eri teitä, joten yhtäläisyyksien korostaminen ontuu pahasti. Se näyttää kuitenkin olevan myös ajankohtaisselonteon taustalla vahvasti vaikuttava oletus. **Huomattakoon, että Ukrainan konflikti on ollut osa Neuvostoliiton hajoamissotia samaan tapaan kuin Kaukasiassa käydyt lukuisat sodat noin 30 vuoden aikana, kun taas Suomi on ollut itsenäinen, yhteiskunnaltaan ja naapurisuhteiltaan vakaa valtio toisen maailmansodan jälkeen jo lähes 80 vuoden ajan ja myös Euroopan unionin jäsenmaa kohta 30 vuotta. Suomi oli sivussa suurvaltakonfliktin pääakselilta Keski-Euroopassa kylmän sodan aikana, ja voisi pysyä edelleenkin, jos sitä halutaan.**

Ajankohtainen suurvaltakonflikti, jossa osallisina ovat ennen kaikkea Kiina ja Venäjä sekä toisaalta Yhdysvallat, Nato ja Euroopan unioni, on selonteossa hyvin heikosti taustoitettu ja kuvattu. Myöskään Suomen lähiympäristön tilannekehityksen ja asetelmien selvityksestä ei juuri saa apua pätevän tilannearvion teolle. Kuvaus on hyvin pintapuolinen jättäen eri osapuolten intressien, voimavarojen ja toimintamahdollisuuksien analyysin avoimeksi.

Venäjästä ja Ukrainan sodasta todetaan muun muassa (s. 9): ”Venäjän tavoite on Ukrainan suvereniteetin kyseenalaistaminen sekä sen läntisen integraation ja oikeusvaltiokehityksen pysäyttäminen.” Kansainvälisen tason arvioissa asiasta annetaan selvästi monipuolisempi kuva, jollaista olisi odottanut myös tältä selonteolta. Olisi ollut hyvä korostaa sitä, että Venäjän keskeinen julkilausuttu tavoite on ollut estää Ukrainan liittyminen sotilasliitto Naton jäseneksi.

Seuraava tilannekuvaus on oikean suuntainen mutta verraten ylimalkainen: ”Venäjä pyrkii kasvattamaan vaikutusvaltaansa entisen Neuvostoliiton alueella. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on epävakauttanut tilannetta entisestään EU:n itäisessä naapurustossa. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on jatkumoa sen toimille Georgiassa vuonna 2008, Krimillä ja Itä-Ukrainassa vuodesta 2014 alkaen, mutta nyt hyökkäyksen mittakaava on selvästi aiempaa suurempi. Sota Ukrainaa vastaan osoittaa entistä selvemmin, että voimankäyttö on keskeinen osa Venäjän keinovalikoimaa ja se on valmis käyttämään laajamittaista sotilaallista voimaa myös siviilikohteita vastaan poliittisten päämääriensä tavoittelemiseen.” Jatkossa oleva toteamus ”Venäjä on osoittanut voivansa käyttää myös kemiallisia aseita” on täysin perusteeton, sillä sellaista ei ole osoitettu.

Suomen lähialueen sotilaallisesta tilanteesta todetaan (s. 10), että se ”on tällä hetkellä rauhallinen, eikä Suomeen kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen tai poliittiseen painostukseen kuitenkin varaudutaan. Suomi varautuu myös siihen, että sotilaallista voimaa kohdistettaisiin yksinomaan Suomea vastaan.”

On oikein varautua erilaisiin hyökkäyksiin, mutta Ukrainan tilanteen ottaminen esimerkiksi ja varautumisen perusteeksi Suomeen kohdistuvan erillishyökkäyksen uhalle, siis ikään kuin Suomen talvisodan 1939–1940 tilanteen tapaan, vaikuttaa perusteettomalta, ellei sitten Suomi omilla toimillaan provosoi hyökkäystä. Toisen maailmansodan jälkeen ei erillishyökkäystä Suomeen ole tarvinnut pitää todennäköisenä, koska sellaiseen viittaavia syitä ei ole ollut Suomen ja Neuvostoliiton/Venäjän välisissä suhteissa. **Olisi osoitus turvallisuuspolitiikan huonosta hoidosta, jos erityisesti Suomeen lähitulevaisuudessa kohdistuisi Venäjän hyökkäyksen uhka.**

Sivulla 11 on irrallisen tuntuinen ja erikoinen väite: ”Suomessa vilkastunut turvallisuuspoliittinen keskustelu näkyy todennäköisesti Venäjän vaikuttamisyrityksinä.” Jos sillä tarkoitetaan, että Venäjä yrittää vaikuttaa suomalaisiin keskusteluihin, arvio varmaankin on oikea mutta ei välttämättä kovin merkittävä, sillä monet muutkin tahot ovat tehneet sitä kaiken aikaa.

Sivulla 12 todetaan: ”Kiinaa ja Venäjää yhdistää tavoite Yhdysvaltojen johtoaseman heikentämisestä ja kansainvälisen järjestelmän muokkaamisesta niiden omista lähtökohdista. Venäjän toimet ovat asettaneet Kiinan vaikeaan tilanteeseen, jossa se joutuu hakemaan linjaansa myös YK:n turvallisuusneuvoston pysyvänä jäsenenä. Kiinan asemoituminen Venäjän aloittamaan sotaan tulee vaikuttamaan Kiinan kansainväliseen asemaan ja uhkana on jakolinjojen syventyminen entisestään. Kiina pyrkii hakemaan etenkin globaalin etelän tukea omalle linjalleen.” **Noihin arvioihin voi pääosin yhtyä, mutta jakolinjojen muodostuminen kansainvälisiin suhteisiin ei ole yksin Kiinasta ja Venäjästä kiinni. Yhdysvallat EU:n tukemana on omaksunut jo pitkään kiristyneellä ja erittäin laajamittaisella pakotepolitiikallaan Kiinan ja Venäjän eristämiseen tähtäävän strategian. Siitä aiheutuu myös Suomelle suuria vaikeuksia.**

Jo selonteon yhdistelmässä esillä ollut ajatus esitetään sivulla 14: ”Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan perustaan kuuluu kansallisen liikkumatilan ja valintamahdollisuuksien

ylläpitäminen. Tämä säilyttää mahdollisuuden liittoutua sotilaallisesti ja hakea Nato-jäsenyyttä. Ratkaisuja tarkastellaan aina reaaliajassa kansainvälisen turvallisuusympäristön muutokset huomioiden.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalla sekä aktiivisella ja ennakoivalla diplomatialla vahvistetaan turvallisuutta Suomessa ja lähialueillamme niin kansallisin toimin kuin kansainvälisellä yhteistyöllä. Sodan ollessa käynnissä Ukrainassa sen kaikkia vaikutuksia on vaikea arvioida. Vastauksena muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen Suomi joutuu joka tapauksessa vahvistamaan turvallisuuttaan ja puolustuskykyään sekä tiivistämään pitkäaikaista yhteistyötä keskeisten kumppanien kanssa. Turvallisuuden, suvereenin päätöksenteon, liikkumatilan ja yhteiskunnan toimintakyvyn takaaminen korostuvat. Suomi tekee ulko- ja turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa itsenäisesti."

Noihin linjauksiin ei ole sinänsä huomauttamista, mutta olisi aiheellista samalla todeta, että Nato-jäsenyyden hakeminen on selvästi toimintavapauden säilyttämiselle vastakkainen toimi. Sehän sitoisi Suomen turvallisuuspoliittisesti Naton päätöksiin ja komentojärjestelmään.

Sivulla 15 esitetään: "Suomi jatkaa tukeaan Ukrainan ja Venäjän välisille neuvotteluille rauhan saavuttamiseksi. Valtiojohdon kontaktien rinnalla jatketaan vuoropuhelun edistämistä muilla tasoilla. Kansainvälinen tuki Ukrainalle vahvistaa maan neuvotteluasemaa. Ukraina on esittänyt, että turvatakuujärjestelyt olisivat osa mahdollista neuvotteluratkaisua. Kestävän rauhantilan saavuttaminen edellyttää neuvotteluratkaisua, joka on osapuolten hyväksymä." **On oikein korostaa neuvotteluratkaisuun pyrkimisen tärkeyttä.**

Puolustuspoliittisesti tärkeää on todeta (s. 15): "Suomi puolustaa aluettaan ja kansalaisiaan kaikkia yhteiskunnan voimavaroja hyödyntäen. Puolustusvoimien ensisijaisena tehtävänä on muodostaa ennaltaehkäisevä sotilaallinen pidäke ja tarvittaessa torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen sekä jatkuvan valmiuden lisäksi on varauduttava Ukrainassa käynnissä olevan sodan kaltaiseen tilanteeseen, jossa kriisin laajuus, pitkäkestoisuus ja moniulotteisuus haastavat puolustuskyvyn aiemmin arvioitua voimakkaammin." **Todettakoon vaatimus maanpuolustuksen rakentamisesta kykeneväksi torjumaan voimakkaitakin hyökkäyksiä, kuten tehtiin kylmän sodan aikanakin, mutta sen jälkeen vaatimustasoa välillä kevennettiin.**

Edelliseen liittyen sanotaan: "Puolustusvoimat käynnistää lisämateriaalihankinnat välittömästi. Niillä täydennetään pitkällä aikavälillä syntyneitä vajeita ja puutteita sekä vastataan Ukrainan sodan seurauksena muuttuneisiin toimintaympäristön asettamiin vaatimuksiin. **Koska kriittisen materiaalin saatavuus on poikkeusoloissa epävarmaa, kasvatetaan erityisesti ampumatarvikkeiden varastomääriä. Lisäksi kehitetään Puolustusvoimien räjähdetuotantoa." Tuo linjaus on kannatettava, ja se esiintyi jo vuoden 2021 puolustusselonteossa.**

Kysymys Natosta

Mahdollista liittymistä Natoon käsitellään selonteossa verraten pinnallisesti ottaen huomioon asian merkittävyyden. Hyvin vähäisen arvion varaan on jätetty, kuinka suuresta Suomen strategisen aseman muutoksesta on kysymys. Useat toteamukset ovat vain väitteitä ilman

syvempää analyysia. Esimerkiksi sivulla 25 sanotaan: ”Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden myötä kynnys sotilaalliseen voimankäyttöön Itämeren alueella nousisi, mikä lisäisi alueen vakautta pidemmällä tähtäimellä.”

Kokonaan selvittämättä jää, mitä tuolla tarkoitetaan ja mihin väite perustuu. **On päin vastoin odotettavissa, että Suomen Nato-jäsenyys herättäisi merkittäviä vastatoimia ja toisi tuntuvaa epävakautta Pohjoiselle Itämerelle. Myös ”hyökkäyskynnyksen” nosto on kyseenalainen väite, sillä koko toisen maailmansodan jälkeisenä aikana ei Suomea vastaan ole kohdistunut havaittua hyökkäyksen uhkaa. Ei ole mitään päteviä syitä väittää, että Suomen jäsenyys Natossa vähentäisi hyökkäyksen uhkaa. Sen sijaan voidaan sanoa, että jäsenyys veisi Suomen herkemmin mukaan kaukaisiinkin kriiseihin.**

Seuraavat väitteet tuntuvat uskottavilta mutta eivät konkretisoi, mistä on kysymys: ”Suomelle mahdollisen Nato-jäsenyyden merkittävin vaikutus olisi se, että Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja viidennen artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä… Vastaavasti Suomi varautuisi tukemaan muita liittolaisia mahdollisessa yhteisen puolustuksen tilanteessa… Lisäksi Suomi osallistuisi erikseen sovittavalla tavalla Naton yhteisen puolustuksen tehtäviin rauhan aikana. Mahdollisen Nato-jäsenyyden myötä Suomen puolustus sovitettaisiin osaksi liittokunnan yhteistä puolustusta Suomen ja Naton yhdessä neuvottelemalla tavalla. Suomen strateginen sijainti huomioiden tärkein panoksemme myös Naton jäsenenä olisi kyky puolustaa omaa aluettamme.”

Merkittävä toteamus sivulla 27 koskee lainsäädäntöä ja sopimuksia: ”Nato-jäsenyys edellyttäisi tarkempaa valtiosääntöoikeudellista tarkastelua etenkin valtion täysivaltaisuuden ja maanpuolustusvelvollisuuden näkökulmasta. Perustuslakia koskevien kysymysten lisäksi tulisi liittymistä valmisteltaessa tarkastella myös sen vaikutuksia Suomea sitoviin muihin kansainvälisiin velvoitteisiin sekä kansalliseen lainsäädäntöön. Lisäksi osana valmisteluja tulisi tarkastella eräitä muita kansainvälisiä sopimuksia, joiden sopimuspuolena uuden jäsenvaltion tulisi olla.” **Olisi aiheellista viitata siihen, että muun muassa Pariisin rauhansopimuksessa on kielto menosta toista osapuolta vastaan suunnattuihin liittoihin**.

Lopulta Nato-jäsenyyden pohdinnassa perustava kysymys on suhde Venäjään ja arvio Venäjän reagoinnista. **Selonteossa aivan oikein todetaan**: ”Suomen mahdollinen jäsenyys Natossa lisäisi liittokunnan pinta-alaa merkittävästi, kaksinkertaistaisi sen maarajan Venäjän kanssa, sekä siirtäisi liittokunnan entistä lähemmäksi Venäjän strategisesti merkittäviä alueita (Kuola, Pietari). Suomen tavoitteena olisi myös Naton jäsenenä ylläpitää toimivia suhteita Venäjään. Venäjä on ilmaissut julkisesti suhtautuvansa kielteisesti Naton laajentumiseen. Venäjä on yhtäältä todennut, että päätös Natoon liittymisestä kuuluu Suomelle ja Ruotsille sekä toisaalta, että Suomen ja Ruotsin liittyminen Natoon aiheuttaisi sotilaallis-poliittisia seurauksia, mikä vaatisi Venäjältä tasapainottavia toimia.”

Yleisarvio

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko keskittyy Venäjän Ukrainaa vastaan aloittaman sodan tuottamaan tilanteeseen, mutta se on ajallisesti ja alueellisesti hyvin rajoittunut näkökulma Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tilannearvion tekemiseen. **Jos tarkoituksena on selvittää**

perusteita turvallisuuspoliittisen linjan perustavalle muutokselle, siis ennen kaikkea kysymykselle Nato-jäsenyydestä, ei kiireesti ja pintapuolisesti tehty selonteko anna päätöksenteolle riittäviä perusteita. Tarvittaisiin ehdottomasti syvällisempää analyysia ja sen käsittelylle riittävästi aikaa.

Ukrainassa käytävän sodan aiheuttamassa mieliä kiihdyttäneessä tilanteessa ei pitäisi tehdä päätöksiä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjojen muuttamisesta. Esillä oleva selonteko ei anna perusteita kiirehtiä uusia ratkaisuja. Siinä todetaan, ettei ajankohtaista sodan uhkaa kohdistu Suomeen. Juuri viime vuoden lopulla päivitetyt linjaukset ovat edelleen päteviä, vaikka eri aloilla käytännön toimintoja onkin aiheellista tarkistaa tilannekehityksen vaatimuksia vastaaviksi.

Pekka Visuri

Valtiotieteen tohtori